

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 28. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252802427952/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

DET FØRSTE BREV

skynde paa mig. Folk gider jo ikke læse om selv de mest interessante Ting, hvis de bliver fortalt paa en tør og kedelig Maade. Hvad kan man saa vente naar baade Form og Indhold er lige kedelige? Derfor skriver jeg dette Brev til Dem og ikke til andre. Hvis ikke det jeg har sagt er nok til at afskrække Dem fra at udgive det, kan jeg tilføje at De løber større Risiko ved Udgivelsen end jeg selv; for De kommer til at fortryde at De raadede mig til at skrive det, jeg bare at jeg fulgte Deres Raad. Jeg har for ikke ret længe siden skrevet Peder Paarses Historie i fire Bøger. Satiren i dette Digt er rettet mod dem som har travlt med at skrive om ingen Verdens Ting, og som prøver paa at udbrede Kendskab til Lige-gyldigheder som helst skulde have været forbigaaet i Tavshed. Jeg er bange for at den Satire bliver til en Boomerang. Jeg er bange for at man skal sige om mig at jeg har skrevet Historien om den spanske Adelsmand Don Juan, som rejste til Rom, lejede et Værelse, tilbragte nogle Dage dér i Ro og Mag, og saa tog hjem til Spanien og gav den som den store Opdagelsesrejsende. Og det er mod Dem Kritikken bliver rettet, hvis De udgiver disse kedelige Smaating. Det er jo Dem der har opfordret mig til at skrive dem. Jeg har den Undskyldning at jeg ikke kan tillade mig at sige nej til en saa betydelig Person som Dem. Og da det ikke er meget jeg har at byde paa, og da Fortalen nødig skulde blive længere end selve Fortællingen, vil jeg straks gaa til Sagen.

Jeg er ikke af den Slags som skriver

Side op og Side ned
om sin Slægt i seksten Led,

og jeg vilde nok have svært ved at begynde med mine Forfædre; for det Sted hvor jeg er født – Bergen i Norge – er omtrent lige som Noahs Ark et Samlingssted for alt Kød som har Aande. Dertil strømmer som til et fælles Fædreland ikke bare omboende Folk, men ogsaa Folk fra fjerne Egne; de gifter sig ind i de lokale Familier og ud-

I BERGEN OG GUDBRANDSDALEN 1684-1702

gør et Hele sammen med dem. Men jeg kan dog, hvad kun faa af mine Bysbørn kan, paavise at én af mine Oldefædre paa mødrene Side er født i Bergen. Han var i sin Tid Bergens Biskop og hed Ludvig Munthe, var adelig og havde saa mange Børn at han med Rette kunde gøre Krav paa en Plads blandt Norges Patriarker. Men jeg maa aabent indrømme at jeg ikke kender mine Forfædre paa fædrene Side. Min nu afdøde Fader tjente sig nemlig op gennem alle de lavere militære Grader fra Menig til Oberst, hvad der tyder paa at han er blevet adlet, ikke ved sine Fædres Ære, men ved selv at spænde Buen. Men saa meget ved jeg, at han altid har haft Ry for at være redelig, tapper og gudfrygtig, og at han hele Livet igennem har optraadt saa klogt, saa retskaffent og saa betænksomt at alle talte pænt om ham og holdt af ham, især hans høje Excellence Ulrik Frederik Gyldenløve, under hvem han har tjent med Ære i den norske Hær. – Om de fleste af Indbyggerne i de norske Købstæder kan man med Digteren sige:

Hans Slægt tilbage føres kan
til én som – det er oplagt –
var slet og ret en Bondemand,
hvis ikke han var – noksagt.

De eneste oprindelige Indbyggere er nemlig Bønderne. Mange af dem skal nedstamme fra berømte Slægter. Efter min Mening er det deres Held at de ikke kender deres Slægtsregistre. For hvis de havde dyrket Slægtsforskning og havde vidst fra hvilken Æt de stammede, saa var det nok gaaet dem som det i sin Tid gik en fattig Adelsmand, der var stolt af sine Forfædres blaa Blod. Da han havde ødslet hele sin Formue bort og var Døden nær af Sult skal han have udbrudt: »Gid jeg dog var fattig! Saa kunde jeg lade mig hyre som Arbejdsmand for at lette paa den forbistrede Pengemangel!«

Jeg laa endnu ved min Ammes Bryst da min Fader døde. Han efterlod os en ganske pæn Formue; men den